GRADSKA KNJIŽNICA U MALOJ SREDINI KAO KULTURNI I DRUŠTVENI AKTER: STUDIJA SLUČAJA DONJEG MIHOLJCA

The City Library in a Small Community as a Cultural and Social Actor: A Case Study of Donji Miholjac

Marinela Šmider
Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
Pravni fakultet Osijek
msmider@pravos.hr

Luka Balković
Gradska knjižnica Grada Donjeg Miholjca
ravnatelj@gkgdm.hr

UDK / UDC **027.022(497.543Donji Miholjac)**
Stručni rad / Professional paper
Primljeno/ Received: 17.02.2026.

BROJ BIBLIOGRAFSKE JEDINICE

566

Sažetak

Cilj. Cilj rada jest prikazati ključne aktivnosti Gradske knjižnice Grada Donjeg Miholjca koje su pridonijele unapređenju usluga, modernizaciji poslovanja i jačanju vidljivosti ustanove. Poseban naglasak stavljen je na obnovu i prilagodbu knjižničnog prostora, unapređenje organizacije rada te provođenje projekata i aktivnosti koji doprinose kvalitetnijem djelovanju Knjižnice u lokalnoj zajednici.

Pristup. Rad se temelji na analizi dostupne dokumentacije ustanove te na studiji slučaja. U fokusu su prostorne i organizacijske promjene i programi koji su pridonijeli modernizaciji rada. Takav pristup omogućuje razumijevanje procesa razvoja Knjižnice i čimbenika koji su utjecali na njezinu uspješnost.

Rezultati. Prikazani su glavni elementi transformacije Knjižnice: uređenje prostora, unaprjeđenje postojećih i uvođenje novih usluga, implementacija digitalnih rješenja te razvoj raznovrsnih programa za različite dobne skupine. Navedene aktivnosti pridonijele su snažnijem uključivanju korisnika i učvršćivanju pozicije Knjižnice kao važnog kulturnog i društvenog središta lokalne zajednice.

Praktična primjena.

Prikazani primjer može poslužiti kao korisna smjernica knjižnicama u manjim zajednicama, pokazujući kako kombinacija inovativnih programa, promišljenog uređenja

prostora i organizacijskih prilagodbi može pridonijeti unapređenju usluga i jačanju suradnje s lokalnom zajednicom.

Originalnost. Originalnost rada očituje se u prikazu konkretnih praksi i aktivnosti provedenih u maloj knjižnici, koje su obuhvatile prostorne prilagodbe, razvoj usluga i uvođenje digitalnih rješenja u skladu s mogućnostima lokalne sredine. Rad pokazuje kako promišljenim pristupom i kontinuiranim unaprjeđenjem rada knjižnica može ojačati svoju ulogu u zajednici te navedena iskustva mogu poslužiti kao poticaj i smjernica drugim knjižnicama sličnog profila.

Ključne riječi: digitalne usluge, Gradska knjižnica Grada Donjeg Miholjca, kulturni programi, lokalna zajednica, razvoj knjižnice

Summary

Objective. The aim of this paper is to present the key activities of the City Library of Donji Miholjac that have contributed to the improvement of services, modernization of operations, and strengthening the institution's visibility. Particular emphasis is placed on the renovation and adaptation of the library space, the improvement of work organization, and the implementation of projects and activities that enhance the library's functioning within the local community.

Approach. The paper is based on an analysis of the institution's available documentation and a case study approach. The focus is on spatial and organizational changes and programs that have contributed to the modernization of operations. This approach enables an understanding of the library's development process and the factors that have influenced its success.

Results. The main elements of the library's transformation are presented, including the renovation of space, the improvement of existing services and the introduction of new ones, the implementation of digital solutions, and the development of diverse programs for different age groups. These activities have contributed to stronger user engagement and to reinforcing the library's role as an important cultural and social center of the local community.

Practical Application. The presented example can serve as a useful guideline for libraries in smaller communities, demonstrating how a combination of innovative programs, thoughtful space design, and organizational adjustments can contribute to the improvement of services and the strengthening of collaboration with the local community.

Originality. The originality of this paper lies in presenting the concrete practices and activities carried out in a small library, which included spatial adaptations, service development, and the introduction of digital solutions in accordance with the possibilities of the local environment. The paper demonstrates how a thoughtful approach and continuous improvement of operations can strengthen the library's role within the community, and how these experiences can serve as inspiration and guidance for other libraries of a similar profile.

Keywords: cultural programs, digital services, Donji Miholjac City Library, library development, local community

1. Uvod

Iako u gradu postoje i druge kulturne inicijative, Gradska knjižnica Grada Donjeg Miholjca predstavlja središnje mjesto kulturnog i obrazovnog života, promičući čitanje, kreativno izražavanje i različite programe za sve generacije.

Knjižnica djeluje s jasnom misijom i vizijom koja definira njezin doprinos lokalnoj zajednici. Misija Knjižnice uključuje omogućavanje pristupa znanju i informacijama, poticanje formalnog i doživotnog obrazovanja, jačanje čitalačkih navika i kreativnosti, te promicanje svijesti o kulturnom nasljeđu grada i šire zajednice. Vizija ustanove usmjerena je na stvaranje suvremenog, otvorenog i pristupačnog prostora u kojem svi korisnici, od djece do odraslih, mogu sudjelovati u kulturnim, edukativnim i društvenim aktivnostima (GKGDM 2020).

Kao samostalna ustanova djeluje od 2007. godine u malom slavonskom gradu smještenom u Osječko-baranjskoj županiji, u blizini granice s Mađarskom. Prema posljednjem Popisu stanovništva iz 2021. godine (DZS 2022), područje Grada Donjeg Miholjca ima 8.031 stanovnika, dok sam Grad broji oko 5.360 stanovnika. U takvom demografskom kontekstu pružanje kulturnih, obrazovnih i informativnih sadržaja predstavlja važnu komponentu svakodnevnog života stanovnika. Sukladno Standardima za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj, knjižnica pripada VII. tipu knjižnica, što označava djelovanje u manjoj sredini s ograničenim resursima.

Knjižnica se u manjoj lokalnoj zajednici suočavala s nizom izazova koji su utjecali na kvalitetu pružanih usluga. Prije preuređenja prostor Knjižnice bio je neadekvatan: neudoban za boravak i rad, hladan, bez posebno izdvojenog i prilagođenog dječjeg odjela

te bez odgovarajućeg prostora za održavanje aktivnosti i programa za korisnike. Ograničenja prostora i nedostatak infrastrukturnih rješenja otežavali su pružanje suvremenih usluga i uključivanje korisnika u aktivnosti. U posljednjih nekoliko godina Knjižnica doživljava značajnu transformaciju. Od 2018. godine, uz kontinuirani rad i predanost stručnog tima, Knjižnica sustavno razvija svoje usluge, modernizira prostor te uvodi digitalne i inovativne programe prilagođene različitim dobnim skupinama. Time se Knjižnica profilira kao aktivno mjesto susreta, učenja i kulturnih sadržaja, koje odgovara na potrebe lokalne zajednice i potiče sudjelovanje građana u kulturnom životu grada.

Rad u Knjižnici tada obavlja vrlo mali tim, ravnateljica i još jedan djelatnik, koji zajednički razvijaju sve ključne aktivnosti i programe. Od inicijalnih koraka modernizacije prostora i opreme, preko uvođenja digitalnih rješenja i novih usluga, do kreiranja inovativnih programa za zajednicu, pokazali su dosljednost, prilagodljivost i spremnost na promjene. Ovaj primjer pokazuje kako i mali tim, uz jasno postavljene ciljeve i predanost profesionalnom razvoju, može ostvariti značajne rezultate te pružiti usluge koje kvalitetom ne zaostaju za većim knjižnicama.

U ovom radu prikazan je razvojni put Gradske knjižnice Grada Donjeg Miholjca od početaka kada su prostor i oprema bili ograničeni, preko modernizacije prostora i uvođenja digitalnih rješenja, do inovativnih programa i projekata koji su osnažili Knjižnicu kao relevantno kulturno i obrazovno središte. Cilj je prikazati ne samo rezultate, već i proces transformacije, izazove s kojima se Knjižnica susretala te strategije koje su omogućile ovaj značajan iskorak.

2. Povijesni okvir i profesionalizacija rada

Povijest knjižničarstva u Donjem Miholjcu započinje 1893. godine, kada je, uz potporu najpoznatijeg donjomiholjačkog vlastelina grofa Ladislava Mailatha, osnovana „Narodna čitaonica“ smještena u grofovu dvorcu, što predstavlja prvu organiziranu kulturnu inicijativu usmjerenu na poticanje čitanja i obrazovanja u gradu. Krajem 19. stoljeća osnovane su i „Hrvatska seljačka čitaonica“ te „Hrvatska seljačka zadruga“, dok je između dva svjetska rata djelovala i „Obrtnička knjižnica“ (Šmider 2025.). Tijekom ovog razdoblja knjižnice su djelovale u ograničenim uvjetima, uglavnom zahvaljujući entuzijazmu lokalnih kulturnih djelatnika, a stručna briga o fondu bila je minimalna. Godine 1964. osnovano je Narodno sveučilište, unutar kojeg je djelovala i knjižnica

smještena u prizemlju zgrade na Trgu slobode 1, a kasnije preseljena na kat iste zgrade. Knjižnica je tada bila otvorena samo nekoliko sati dnevno, a upravljanje fondom uglavnom su obavljali nestručni djelatnici. Prvi pokušaji stručnog vođenja knjižnog fonda zabilježeni su 1973. godine prepisivanjem inventarnih knjiga, a sustavnija organizacija rada započela je 1984. godine kada je u knjižnici zaposlen profesor književnosti s punim radnim vremenom. U zgradu stare Slavonske banke na Trgu slobode 18, knjižnica se preselila 1986. godine kada je u sklopu istog prostora počela djelovati videoteka. Iako su započeti planovi za modernizaciju i uređenje prostora, knjižnica je i dalje bila bez stalnog stručnog osoblja. Tijekom Domovinskog rata knjižnica je ostala otvorena, no najveću brigu o fondu preuzeli su volonteri i čistačica, dok su prostor i inventar bili u skromnom stanju. Na mjesto voditelja knjižnice 1993. dolazi profesor književnosti koji kasnije stječe diplomu iz knjižničarstva. Općinsko vijeće Općine Donji Miholjac 1995. godine donosi odluku o podjeli Narodnog sveučilišta, čime nastaje Centar za kulturu Općine Donji Miholjac, a knjižnica postaje njegov sastavni dio. U novom prostoru na Trgu A. Starčevića knjižnica zauzima 100 m^2, uz tri djelatnika – voditelja knjižnice, pomoćnog knjižničara i djelatnika u računovodstvu (Šmider 2025.). Iako su prostor i kadrovske mogućnosti još uvijek ograničeni, izdvajanje iz Narodnog sveučilišta omogućuje pravilnu upotrebu sredstava namijenjenih nabavi knjižne građe. Godine 2000. Gradsko vijeće donosi odluku o osnivanju Narodne knjižnice Donji Miholjac, a 2001. Knjižnica se seli u novi prostor od 268 m^2 na Trg Ante Starčevića 22, gdje djeluje i danas. Tijekom 2004. obnovljen je krov zbog prokišnjavanja i zamijenjeni prozori. Nažalost, planovi za unutarnje uređenje te uređenje pročelja nisu ostvareni (GKGDM 2022.). Godine 2007. Knjižnica postaje samostalna ustanova pod nazivom Narodna knjižnica Grada Donjeg Miholjca.

Krajem 2010-ih Knjižnica ulazi u novu fazu razvoja: od 2018. godine uvodi se digitalna posudba i online katalog, fond se raspoređuje prema stručnim načelima, čime se korisnicima olakšava pronalaženje željene građe na policama. Istovremeno se provode funkcionalne i vizualne prilagodbe prostora, uključujući nabavu novih polica i stolova za dječji kutak i čitaonicu, postavljanje novih oznaka na policama te poboljšanje čistoće i urednosti prostora. Knjižnica intenzivno razvija postojeće usluge, uvodi nove aktivnosti i snažno se uključuje u kulturni život grada. Od 2020. godine knjižnica djeluje pod nazivom Gradska knjižnica Grada Donjeg Miholjca, s dvoje stručnih djelatnika: ravnateljicom i

diplomiranim knjižničarom, što omogućuje provedbu ključnih aktivnosti, daljnju modernizaciju usluga te jače uključivanje u lokalnu zajednicu.

3. Preobrazba prostora u modernu i funkcionalnu knjižnicu

Ključnu prekretnicu u razvoju Knjižnice predstavlja projekt energetske obnove i adaptacije Gradske knjižnice Grada Donjeg Miholjca, proveden u razdoblju 2021.–2022., a koji je omogućio cjelovitu modernizaciju prostora i uvjeta za rad s korisnicima svih dobnih skupina (GKGDM 2022.) budući da je, prije adaptacije, prostor Knjižnice bio ograničen i neadekvatan za suvremene potrebe. Nedostatak odvojenog dječjeg odjela i prostora za održavanje programa ograničavao je mogućnosti organizacije događanja i radionica te umanjivao kvalitetu korisničkih usluga. Dotadašnji prostor od 268 m^2, koji je bio dotrajao, hladan i neprilagođen funkcijama knjižnice, proširen je na 339 m^2 i prenamijenjen u moderan, energetski učinkovit i funkcionalan kulturni centar. Iako je prema Standardu za narodne knjižnice preporučena veličina knjižničnog prostora prema broju stanovnika 400 m^2 funkcionalnom reorganizacijom dobiveni su dodatni prostori čime je postignut dojam većeg prostora. Zahtjevi propisani Standardom, a koji se odnose na grijanje/hlađenje, osvjetljenje, prozračivanje, električne, telefonske i računalne instalacije, toplinsku zaštitu i akustiku su zadovoljeni. Namještaj je funkcionalan, namjenski izrađen, privlačnih boja te prilagođen potrebama korisnika. Stari namještaj je renoviran kako bi stilski odgovarao novom namještaju (RMS 2023.).

Sukladno Standardima (NN 103/2021) prilikom proširenja i preuređivanja postojećih prostora, svaka narodna knjižnica treba imati prostor prilagodljiv za različite aktivnosti, programe i primjenu novih tehnologija. Tijekom adaptacije dograđena je galerija kao multifunkcionalan prostor - za održavanje predavanja, radionica, promocija i tečajeva informatičke i informacijske pismenosti. Prostor galerije opremljen je računalima za korisnike, a sklopivi stolovi i stolice omogućuju fleksibilnu organizaciju prostora prema potrebama različitih aktivnosti.

Knjižnica prema Standardima također treba imati posebno izdvojen prostor za djecu te je posebna pažnja posvećena dječjem odjelu, koji je po prvi put u povijesti Knjižnice dobio vlastiti, funkcionalan i vizualno privlačan prostor. Opremljen je namještajem prilagođenim djeci, didaktičkim igračkama, društvenim igrama, lego kockicama i drugim materijalima koji potiču kreativnost, igru i razvoj čitateljske

pismenosti. Do tada su djeca imala samo skroman kutak, a sada poticajan i edukativan prostor u kojem se provode razne aktivnosti, radionice i interaktivne igre, čime Knjižnica postaje mjesto aktivnog uključivanja najmlađih korisnika u kulturni život grada.

Adaptacijom su izgrađeni i novi sanitarni čvorovi, postavljena rampa za osobe s invaliditetom, zamijenjeni podovi, spušten strop i uređena rasvjeta, postavljena fotonaponska elektrana i dizalice topline za grijanje i klimatizaciju. Ispod galerije smješten je ured ravnatelja koji istovremeno služi kao odjel nabave, dok se zatvoreno spremište koristi za pohranu građe kojoj korisnici mogu pristupiti na zahtjev. Projekt obnove i adaptacije prostora proveden je u suradnji s Gradom Donjim Miholjcem, Ministarstvom kulture i medija Republike Hrvatske, Ministarstvom regionalnog razvoja i fondova Europske unije te ostalim partnerima. Ova investicija omogućila je stvaranje suvremenog i funkcionalnog prostora koji bolje odgovara potrebama korisnika i potiče sudjelovanje u kulturnom i društvenom životu grada (Ministarstvo kulture i medija 2023.).

Tijekom radova Knjižnica je privremeno preseljena na manju lokaciju, gdje je korisnicima bio dostupan samo ograničen dio fonda. Povratak u novi, uređeni prostor započeo je krajem 2022. godine, a zahvaljujući angažmanu djelatnika i volontera, fond je uspješno preseljen i posložen na police. Svečano otvorenje 7. prosinca 2022. godine (Šmider 2025.) označilo je početak novog razdoblja u radu Knjižnice, sada s potpuno funkcionalnim prostorom prilagođenim korisnicima svih dobnih skupina.

Ova prostorna transformacija omogućila je Knjižnici da u potpunosti ostvari sve funkcije propisane standardima struke – od posudbe i čitalačkih aktivnosti, preko radionica i tečajeva, do uključivanja u kulturni i obrazovni život lokalne zajednice. Novi prostor, energetski učinkovit, funkcionalan i vizualno privlačan, čini Knjižnicu suvremenim kulturnim centrom u kojem korisnici mogu učiti, družiti se i razvijati kreativnost. Projekt potvrđuje važnost ulaganja u knjižnice kao ključna mjesta obrazovanja, kulture i zajedništva (Aparac 2020, 59) te pokazuje kako se u manjim sredinama, kroz postupno planiranje i usklađivanje sa stručnim standardima, može unaprijediti knjižnični prostor i djelovanje. Iskustvo Gradske knjižnice Grada Donjeg Miholjca može poslužiti kao orijentir drugim manjim knjižnicama pri razmatranju sličnih razvojnih zahvata, u skladu s vlastitim mogućnostima i potrebama zajednice.

4. Rast fonda i korisnika – mjerljivi pokazatelji uspjeha

Prema Standardima za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj (NN 103/2021), Gradska knjižnica Grada Donjeg Miholjca pripada VII. tipu knjižnica. Iako obuhvaća područje od oko 8.000 stanovnika, Knjižnica bilježi kontinuirani rast fonda i broja korisnika, što pokazuje njezinu aktivnu ulogu i angažman u lokalnoj zajednici. Nakon provedene revizije i redovitih godišnjih otpisa građe, knjižnični fond obuhvaća 29.196 jedinica (GKGDM 2024.). Većina fonda knjižnice u otvorenom je pristupu te je smještena na posudbenom odjelu za odrasle i dječjem odjelu. Dio fonda koji je neaktualan ili je riječ o duplikatima nalazi se u zatvorenom spremištu iz kojeg je knjigu moguće dobiti na zahtjev. Fond koji nije u otvorenom pristupu obuhvaća i zavičajnu zbirku *Mariniana* te zbirku referentne građe. Knjižnica je izdvajanjem dječjeg odjela te dogradnjom galerije započela s izgradnjom zbirke neknjižne građe koja obuhvaća društvene igre, didaktičke igre te lego setove. Od 2025. godine Knjižnica je započela i s izgradnjom fonda na stranim jezicima. Sustavan razvoj fonda i njegovo kontinuirano prilagođavanje interesima korisnika upućuju na promišljenu stručnu strategiju i organizaciju rada (Jović 2018, 16).

Značajan pokazatelj razvoja Knjižnice jest rast broja aktivnih članova, koji se u posljednjih šest godina povećao za više od 250 % (NSK 2018–2024.), pri čemu se bilježi osobito izražen porast novoupisane djece i mladih korisnika. Istodobno se bilježi i kontinuirani porast godišnjih posudbi, što upućuje na povećano korištenje knjižničnih usluga. Ipak, pokazatelji poput broja posudbi po populaciji koju knjižnica treba uslužiti još uvijek ne dosežu razine propisane važećim standardima, što je dijelom uvjetovano dugotrajnim procesom izgradnje čitateljskih navika i postupnog oblikovanja knjižnične publike u manjoj lokalnoj sredini. U tom kontekstu, rast broja korisnika, osobito u mlađim dobnim skupinama, može se promatrati kao važan pokazatelj pozitivnog trenda i temelj za dugoročno povećanje korištenja knjižničnih usluga. Sustavno razvijanje programa za različite dobne skupine, jačanje suradnje s odgojno-obrazovnim ustanovama te daljnje poticanje čitanja i korištenja knjižničnih resursa predstavljaju smjerove daljnjeg razvoja kojima Knjižnica nastoji proširiti obuhvat korisnika i postupno unaprijediti pokazatelje uspješnosti.

5. Kulturne, obrazovne i društvene aktivnosti Knjižnice

Kao važno kulturno, obrazovno i društveno središte zajednice, Knjižnica nudi raznovrstan program aktivnosti i projekata te pruža prostor za razvoj kulturnih, digitalnih, informacijskih i kreativnih vještina korisnika svih dobnih skupina. Knjižnica ne predstavlja samo prostor za pohranu knjiga, već funkcionira kao aktivno središte susreta, učenja, kreativnosti i međugeneracijskog povezivanja.

5.1. Kulturne manifestacije i projekti Knjižnice

Iako Knjižnica dugi niz godina sudjeluje u nacionalnim manifestacijama kojima se promiču čitanje, književnost i umjetnost, od 2020. godine bilježi se snažniji iskorak u osmišljavanju i samostalnoj realizaciji aktivnosti, uz povećan opseg i raznolikost događanja. Uz nacionalno prepoznatljive programe poput Noći knjige i Mjeseca hrvatske knjige, razvijene su i autorske manifestacije te brojni projekti koji su postali prepoznatljiv dio djelovanja Knjižnice. Razvoj vlastitih programa posebno se očituje u povećanju broja i raznolikosti aktivnosti koje Knjižnica inicira i provodi samostalno ili u suradnji s različitim partnerima iz kulturnog, obrazovnog i civilnog sektora. Ovim programima, osim što se potiče čitanje i kreativnost, proširuje se dostupnost knjižničnih sadržaja različitim dobnim skupinama.

Najpoznatija manifestacija Knjižnice je *„Perivoj knjiga“,* višednevni program pokrenut 2021. godine pod pokroviteljstvom Ministarstva kulture i medija Republike Hrvatske i Osječko-baranjske županije. Program se tradicionalno održava krajem svibnja ili početkom lipnja na otvorenom prostoru, u parku ispred zgrade Knjižnice, čime se aktivnosti Knjižnice približavaju široj javnosti. Tijekom trajanja manifestacije posjetiteljima se nudi raznovrstan sadržaj, uključujući edukativne i kreativne radionice za djecu i mlade te večernje književne susrete i razgovore s autorima i putopiscima. Tijekom dosadašnjih izdanja manifestacije Knjižnica je ugostila brojna poznata imena suvremene hrvatske književne i kulturne scene. Posjetitelji su imali priliku sudjelovati u književnim susretima i razgovorima s autorima poput Marine Vujčić, Hrvoja Šalkovića, Igora Beleša, Mire Morovića i Brune Šimleše, dok je Stipe Božić kroz svoja putopisna predavanja predstavio iskustva s brojnih ekspedicija i putovanja. U programu su sudjelovali i Teatar Gavran te brojni autori sadržaja za djecu, među kojima su Zoran Vakula, Maja Šimleša i Jelena Pervan. Poseban naglasak stavlja se na poticanje čitalačke kulture, razvoj publike

te interakciju između autora i čitatelja u neformalnom i pristupačnom okruženju. Zbog raznolikog programa i ugodne atmosfere, ova manifestacija okuplja najviše posjetitelja i time i obogaćuje kulturni život grada.

Uz navedenu manifestaciju, Knjižnica provodi i projekt *„RASTimo uz priču“*, koji se realizira u suradnji s Dječjim vrtićem „Pinokio“ u Donjem Miholjcu, uz potporu Ministarstva kulture i medija Republike Hrvatske i Grada Donjeg Miholjca. Projekt je usmjeren na promicanje važnosti čitanja i pripovijedanja djeci od najranije dobi te razvoj čitalačkih navika kroz zajedničke aktivnosti djece, roditelja, odgojitelja i knjižničara. Program obuhvaća različite edukativne i kreativne sadržaje, poput čitaonica, radionica, pripovijedanja priča, interaktivnog čitanja slikovnica i drugih aktivnosti prilagođenih predškolskoj dobi, kojima se djecu na zanimljiv i pristupačan način potiče na razvijanje ljubavi prema knjizi i čitanju. U sklopu projekta organiziraju se i predavanja za roditelje, odgojitelje, učitelje i druge stručnjake koji sudjeluju u odgoju i obrazovanju djece, s ciljem osvještavanja važnosti ranog razvoja čitalačkih navika i poticanja kvalitetnog provođenja vremena uz knjigu. Poseban naglasak stavlja se na razvoj jezičnih i komunikacijskih vještina, poticanje mašte i kreativnosti te stvaranje pozitivnog odnosa djece prema knjizi i čitanju. Projekt također doprinosi jačanju suradnje između Knjižnice, obitelji i odgojno-obrazovnih ustanova, čime se stvara poticajno okruženje za razvoj budućih čitatelja i obogaćuje kulturno-obrazovni život lokalne zajednice.

Uz manifestaciju „Perivoj knjiga“ i projekt „RASTimo uz priču“, Knjižnica jednom godišnje, u suradnji s udrugom Migra Donji Miholjac, provodi i fotografski natječaj. Prve godine održavanja projekt se odvijao pod nazivom „Zavičaj kroz objektiv“ te je bio realiziran pod pokroviteljstvom Ministarstva kulture i medija Republike Hrvatske i Grada Donjeg Miholjca. Natječaj je bio namijenjen fotografima amaterima koji su motive za svoje radove pronalazili u pjesmi o Donjem Miholjcu, koju je za projekt napisao donjomiholjački pjesnik Zdravko Živković, čime se poticalo kreativno izražavanje te promicanje zavičajne baštine kroz fotografiju. Nakon završetka tog projekta, njegova se ideja nastavila kroz novi ciklus pod nazivom „Lov na fotke“, koji se i dalje provodi jednom godišnje u suorganizaciji s udrugom Migra, a financira ga Grad Donji Miholjac. Projekt zadržava fokus na fotografskom bilježenju lokalnih motiva i poticanju amaterskog stvaralaštva, uz aktivno uključivanje građana u kulturni život zajednice.

Uz navedene ključne projekte, Knjižnica je razvila i niz drugih programa, aktivnosti i suradničkih projekata koji su tijekom godina obogatili njezino djelovanje i uključili različite skupine korisnika kroz kulturne, edukativne i socijalne sadržaje:

• Nakon obnove i otvorenja Knjižnice 2022. godine proveden je program *„Čarolija knjižnice“*, u sklopu kojeg je održano gostovanje Mire Gavrana, radionica „Ured Djeda Mraza“ koja je obilježila blagdansko otvorenje Knjižnice te radionica „Uvod u 3D print“ kao uvod u nove sadržaje i tehnologije.

• U okviru međunarodne suradnje proveden je program *„Panonske dvorske priče“* kao dio EU Interreg projekta suradnje Hrvatske i Mađarske, u sklopu kojeg je u dvorcu Mailath u Donjem Miholjcu književnost povezana s izvedbenom umjetnošću, kroz monodramu Dragana Despota prema Krležinom romanu Na rubu pameti.

• U suradnji sa Srednjom školom Donji Miholjac realiziran je i projekt izrade i postavljanja *kućica za knjige* u prigradskim naseljima s ciljem približavanja knjiga svima i poticanja čitanja u zajednici. Kućice za knjige oslikane su jedinstvenim motivima karakterističnim za pojedino mjesto i ucrtane na interaktivnu kartu Male slobodne knjižnice Hrvatske.

• U sklopu projekta "*Inkluzivni kutak“ - podrška djeci s teškoćama u razvoju i odraslim osobama s invaliditetom*", kojeg provodi Gradsko društvo Crvenog križa Donji Miholjac, povremeno se održavaju radionice za odrasle osobe s invaliditetom koje uključuju razgovor i kreativni rad na temelju prethodno pogledane filmske adaptacije određenog književnog djela.

•Od 2019. godine provodi se i projekt *dostave knjiga* u suradnji s Klubom mladih Gradskog društva Crvenog križa Donji Miholjac. Projekt je namijenjen starijim osobama i osobama s invaliditetom koje ne mogu samostalno doći u Knjižnicu, a obuhvaća dostavu knjižnične građe na kućnu adresu svaki drugi tjedan, pri čemu dostavu provode volonteri Kluba mladih GDCK Donji Miholjac, dok knjižnični djelatnici osiguravaju pripremu i evidenciju građe.

• Kontinuirano se održavaju i susreti čitateljskih klubova **„***Čitalko“* i *„Čitalko junior“*, koji kroz susrete i razgovore o knjigama potiču čitateljske navike različitih dobnih skupina, kao i akcija *„Postani i ti član knjižnice“*, kojom se svake godine tijekom Mjeseca hrvatske knjige omogućuje besplatan upis učenicima prvih razreda osnovnih i srednjih škola.

5.2. *Programi i aktivnosti za djecu i mlade*

U suradnji s osnovnim i srednjim školama na području grada i okolice, Knjižnica redovito organizira edukativne i kreativne programe namijenjene djeci i mladima. Poseban naglasak stavlja se na razvoj informacijske, medijske i digitalne pismenosti jer je jedna od ključnih uloga knjižničara naučiti korisnike kako prepoznati relevantne izvore informacija (Indir 2012).

Provedene aktivnosti obuhvaćaju stručna predavanja i radionice za učenike usmjerene na sigurnost i odgovorno ponašanje u digitalnom okruženju, provjeru izvora informacija te primjenu umjetne inteligencije u učenju i svakodnevnom životu, kao i tematska predavanja prilagođena specifičnim obrazovnim potrebama nastavnika, čime knjižničari aktivno potiču razvoj informacijske, medijske i digitalne pismenosti među mladima.

Kroz pričaonice i kreativne radionice obilježavaju se različiti blagdani i tematski sadržaji, pri čemu se kod djece potiče razvoj jezičnih, socijalnih i kreativnih vještina kroz igru, priču i zajednički rad. Dodatno se organiziraju i večeri društvenih igara te radionice slaganja LEGO kockica, koje potiču suradnju i kreativno razmišljanje djece i mladih.

U suradnji sa Srednjom školom Donji Miholjac provode se i *Booktasting radionice*, osmišljene kao restoran pod nazivom Libar, gdje učenici kroz pet "jela" – knjiga različitih žanrova – imaju priliku "kušati" književne naslove. Menu se sastoji od pet sljedova: Hladno predjelo – Young adult; Toplo predjelo – klasici koji nisu lektire; Glavno jelo – knjige po kojima su snimljeni filmovi/serije; Specijaliteti – hrvatski autori; Desert – preporučili knjižničari. Učenici prolaze svih pet sljedova, od ponuđenih knjiga biraju onu koja im se vizualno najviše svidi te odgovaraju na za njih pripremljena pitanja. Cilj ovih radionica je na nešto drugačiji i zanimljiv način približiti knjigu učenicima i potaknuti ih na čitanje. Još jedan zanimljiv projekt nastao je u suradnji s Košarkaškim klubom Donji Miholjac, nazvan *„Književnost kroz obruč"*, a koji spaja sport i kulturu kroz mjesečne radionice i aktivnosti za mlade sportaše, s ciljem razvijanja čitateljskih navika i širenja kulturnih interesa.

U sklopu STEAM područja realizirano je niz radionica i predavanja koji povezuju znanost, tehnologiju i kreativnost, uključujući rad s 3D printerom, radionice virtualne stvarnosti, LEGO radionice, edukacije o obnovljivim izvorima energije te predavanje o primjeni umjetne inteligencije u grafičkom stvaralaštvu.

Tijekom ljetnih mjeseci Knjižnica provodi i program *Ljeto u Knjižnici*, koji uključuje LEGO radionice, društvene igre, foto izazove te izložbe knjiga za opuštanje.

5.3. *Programi za odrasle i treću životnu dob*

Knjižnica razvija i programe namijenjene unaprjeđenju digitalnih, informatičkih i informacijskih kompetencija odraslih korisnika. U okviru tih aktivnosti provodi se tečaj informatičke i informacijske pismenosti za umirovljenike, kroz koji se usvajaju osnovne digitalne vještine, korištenje e-usluga te sigurnost u digitalnom okruženju. Redovito se organiziraju i književne večeri, predavanja i kulturni programi koji uključuju susrete s književnicima, tematske razgovore i različite oblike kulturnog dijaloga. Poseban naglasak stavlja se i na međugeneracijske radionice poput „*Male škole modnih dodataka*“, koje potiču zajedničko učenje i kreativnost. Konkretno navedenu radionicu vodile su korisnice Dnevnog boravka Gradskog društva Crvenog križa Donji Miholjac, a uključivala je učenje osnovnih šivaćih vještina uz sudjelovanje djece i mladih, čime se dodatno jačala suradnja i povezanost u zajednici. Provode se i programi čitanja te razgovora o knjigama u Domu za starije i nemoćne osobe „Moj dom Majdenić“, s ciljem poticanja čitanja i društvene interakcije među starijim osobama.

6. Digitalne usluge i medijska prisutnost

U proteklim godinama Knjižnica je razvila snažan digitalni identitet, koji omogućuje korisnicima jednostavan i brz pristup informacijama, uslugama i sadržajima. Od 2017. godine koristi knjižnični sustav Metelwin, u koji se od tada sustavno unosi i obrađuje cjelokupna knjižnična građa. Metelwin je integrirani knjižnični sustav koji omogućuje katalogizaciju, vođenje posudbe i povrata knjiga, evidenciju korisnika, upravljanje digitalnim zbirkama, generiranje različitih izvještaja u različitim formatima (PDF, Word, Excel) te je integriran u zajednički online katalog. U okviru sustava korisnicima su dostupni online katalog Knjižnice i mobilna aplikacija MetLib, putem kojih mogu pretraživati fond, pratiti i produžiti rok posudbe, rezervirati građu te upravljati svojim korisničkim računom. Uvođenje Metela i pripadajuće aplikacije dio je procesa modernizacije usluga i usklađivanja s uobičajenom praksom narodnih knjižnica u Hrvatskoj, pri čemu sustav ujedno pruža platformu za daljnji razvoj i nadogradnju digitalnih knjižničnih usluga u skladu s potrebama korisnika i mogućnostima knjižnice.

Aktivne prisutnosti na društvenim mrežama (Facebook, Instagram, YouTube) te suvremena web stranica dodatno omogućuju interakciju s korisnicima, promovirajući događanja, projekte i novitete u fondu. Instagram profil (https://www.instagram.com/knjiznica_donji_miholjac/) otvoren je 2021. godine i prvenstveno se koristi za vizualnu promociju događanja, programa i noviteta u fondu, dok je YouTube kanal (https://www.youtube.com/@gradskaknjiznicagradadonje8953) aktivan od 2020. godine te služi za objavu videozapisa s književnih susreta, radionica i drugih programskih aktivnosti. Facebook profil (https://www.facebook.com/knjiznicadonjimiholjac), koji se kontinuirano koristi niz godina, ostaje glavni informativni kanal za najave događanja, obavijesti korisnicima i dijeljenje sadržaja vezanih uz rad Knjižnice. Sustavnim korištenjem ovih digitalnih kanala Knjižnica proširuje doseg svojih aktivnosti, omogućuje pravodobno informiranje korisnika i jača svoju vidljivost u lokalnoj zajednici.

Tijekom pandemije COVID-19 Knjižnica je pokazala iznimnu prilagodljivost i inovativnost, pokrenuvši inicijativu snimanja čitanja dječjih slikovnica. Videozapisi su bili objavljivani na službenoj web stranici i YouTube kanalu Knjižnice (GKGDM 2020). Snimke su bile pažljivo pripremljene i prilagođene mlađem uzrastu, a sadržaji su često bili popraćeni zanimljivim vizualima i glazbenim podlogama. Osim čitanja postojećih naslova, Knjižnica je u suradnji s volonterima osmislila i nekoliko vlastitih autorskih slikovnica. Nakon objave svakog videozapisa, djeci je bio ponuđen kratki kviz, kojim se mogla provjeriti njihova pažnja i razumijevanje sadržaja, ali i potaknuti aktivno sudjelovanje. Ovi digitalni programi omogućili su kontinuitet promicanja čitanja i kulturnog obrazovanja, čak i u razdobljima kada fizički posjet knjižnici nije bio moguć, te su pridonijeli jačanju digitalnih kompetencija korisnika.

Medijska vidljivost Knjižnice ostvaruje se kroz suradnju s lokalnim i regionalnim medijima. Knjižnica redovito dostavlja informacije o svojim programima, projektima i ostalim aktivnostima lokalnim internetskim portalima Miholjština.info i Live DM, čime se osigurava informiranje lokalne zajednice. Suradnja s Radijom Donji Miholjac ostvaruje se putem najava događanja i redovnih gostovanja djelatnika Knjižnice u radijskom programu. Aktivnosti Knjižnice prate se i u regionalnom dnevnom listu Glas Slavonije, što pridonosi većoj vidljivosti izvan neposrednog lokalnog okruženja. Takav oblik medijske prisutnosti

doprinosi jačanju uloge knjižnice kao relevantne kulturne i informacijske ustanove u zajednici.

7. Stručni razvoj i postignuća

Cjeloživotno učenje i kontinuirani profesionalni razvoj ključni su za kvalitetno i inovativno djelovanje knjižnica, stoga se djelatnici Gradske knjižnice Grada Donjeg Miholjca redovito stručno usavršavaju sudjelujući na stručnim skupovima, gdje predstavljaju rad Knjižnice i razmjenjuju iskustva s kolegama iz cijele Hrvatske. Među postignućima ističu se nagrađeni e-poster „S knjigom nismo sami: podrška umirovljenicima kroz usluge knjižnice" predstavljen na 49. skupštini Hrvatskog knjižničarskog društva 2024. godine u Opatiji. Poster je prikazao usluge i aktivnosti namijenjene osobama starije životne dobi: radionice međugeneracijske povezanosti, projekt dostava knjiga, stalak za knjige i suradnja s Domom za stare i nemoćne te tečaj informatičke i informacijske pismenosti za umirovljenike te je osvojio treće mjesto u izboru za najbolji poster 49. Skupštine HKD-a. Na 14. Savjetovanju za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj, a koje je održano 2023. godine u Dubrovniku, ravnateljica Knjižnice predstavila je projekt obnove i adaptacije Knjižnice posterskim izlaganjem „Od prašnjave do moderne: transformacija Gradske knjižnice Grada Donjeg Miholjca". Djelatnici Knjižnice sudjelovali su i na 4. i 5. Okruglom stolu o zavičajnim zbirkama s posterskim izlaganjima „Zavičajna zbirka Mariniana" te „Dvorac Mailath u knjigama". Za Okrugli stol „Potencijali razvitka manjih mjesta i gradova promicanjem knjige i čitanja", koji je održan 2022. godine u Knjižnici i čitaonici Grada Preloga, izrađeni su video i poster „Knjižnica jučer, danas, sutra". Na stručnom skupu „Knjižnica u knjižnici 2025: bajke i baština" održanom u Gradskoj knjižnici i čitaonici Belišće putem postera predstavljan je već ranije spomenuti projekt RASTimo uz priču.

Dva djelatnika Knjižnice, osim stručnog rada na fondu, odgovorni su i za organizaciju događanja, administraciju, komunikaciju s medijima, upravljanje prostorom i opremom te pripremu projekata. Unatoč ograničenim kadrovskim kapacitetima, Knjižnica svake godine organizira više od 70 programa za sve dobne skupine, što predstavlja značajan rezultat i u usporedbi s knjižnicama u znatno većim sredinama.

Kvalitetan i sustavan rad Gradske knjižnice Grada Donjeg Miholjca prepoznat je i na nacionalnoj razini dodjelom priznanja „Knjižnica godine 2025.", koje Hrvatsko

knjižničarsko društvo dodjeljuje knjižnicama istaknutima inovativnošću, razvojem usluga i snažnom povezanošću s lokalnom zajednicom. Knjižnicu je za priznanje predložilo Društvo knjižničara Slavonije, Baranje i Srijema, što dodatno potvrđuje prepoznatljivost njezina rada unutar regionalne stručne zajednice. Priznanje se može promatrati kao potvrda dugoročnog i planskog razvoja knjižnice, a ne kao rezultat pojedinačnih aktivnosti, te kao pokazatelj da i knjižnice u manjim sredinama mogu ostvariti visoku razinu profesionalnog djelovanja i vidljivosti unutar struke. Hrvatsko knjižničarsko društvo, krovno strukovno udruženje knjižničara u Republici Hrvatskoj, priznanje „Knjižnica godine“ dodjeljuje od 2012. godine s ciljem poticanja izvrsnosti, kreativnosti i inovativnosti u radu knjižnica svih vrsta. O dodjeli priznanja odlučuje Povjerenstvo na temelju unaprijed definiranih kriterija, koji uključuju kvalitetu i raznovrsnost usluga, razvoj inovativnih programa, prilagodbu potrebama korisnika te doprinos razvoju struke i jačanju uloge knjižnice u zajednici. Priznanje je dodijeljeno 11. studenoga, na Dan hrvatskih knjižnica, u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu. U obrazloženju Povjerenstva istaknuti su inovativni pristupi radu, kontinuirani profesionalni razvoj te snažna povezanost Knjižnice s lokalnom zajednicom kao ključni razlozi za dodjelu nagrade (HKD 2025). Povodom dodjele priznanja snimljen je i promotivni film o Knjižnici (https://www.youtube.com/watch?v=bjzbx2mTJns) (HKD 2025.).

8. Potpora zajednice – temelj razvoja i uspješnog djelovanja knjižnice

Razvoj i uspjeh Gradske knjižnice Grada Donjeg Miholjca uvelike su rezultat snažne i kontinuirane potpore lokalne zajednice. Grad Donji Miholjac prepoznaje važnost knjižnice kao ključne kulturne i obrazovne institucije, što potvrđuje kroz sustavna ulaganja u obnovu, modernizaciju i opremanje knjižničnog prostora te kroz redovitu financijsku podršku programskim i projektnim aktivnostima. Posebnu vrijednost predstavlja i uključivanje okolnih općina, koje svojim mještanima omogućuju financiranje članarina tijekom Mjeseca hrvatske knjige, čime se potiče čitanje i povećava dostupnost knjižničnih usluga širem području.

Uspjeh Knjižnice u velikoj je mjeri rezultat razvijene mreže partnerstava i suradnji. Suradnja s obrazovnim ustanovama, knjižničarskim udrugama, i stručnjacima na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini ključna je za osiguravanje dostupnosti knjižničnih resursa široj i raznolikijoj zajednici korisnika (HKD 2022). Knjižnica ostvaruje kvalitetne odnose

s odgojno-obrazovnim ustanovama, kulturnim i sportskim udrugama, Gradskim društvom Crvenog križa, Domom za starije i nemoćne osobe, institucijama civilnog društva te različitim organizacijama koje prepoznaju knjižnicu kao važnog partnera u provedbi edukativnih, kulturnih i društvenih aktivnosti.

Vrijednu ulogu u razvoju Knjižnice imaju i brojni volonteri: učenici, studenti, članovi lokalnih udruga i građani koji svojim vremenom, znanjem i entuzijazmom značajno pridonose realizaciji programa i projekata. Njihov doprinos bio je osobito važan tijekom preseljenja, reorganizacije i sređivanja knjižničnog fonda, kada je zajedništvo i angažiranost građana omogućilo Knjižnici nesmetano i učinkovito funkcioniranje.

Snažna podrška lokalne zajednice potvrđuje da je Knjižnica prepoznata kao mjesto od javnog interesa, otvoreno i dostupno svima, te kao institucija koja aktivno doprinosi kvaliteti života, obrazovanju i razvoju kulturnih vrijednosti u Donjem Miholjcu i njegovoj okolici.

9. Zaključak

Razvoj Gradske knjižnice Grada Donjeg Miholjca pokazuje da i knjižnica u manjoj sredini, uz ograničene prostorne, kadrovske i financijske resurse, može postupno unaprijediti kvalitetu usluga, vidljivost i svoju ulogu u zajednici. Unaprjeđenje rada Knjižnice zahtijevalo je vrijeme, kontinuitet i prilagodbu, a rezultati su vidljivi tek kroz višegodišnji razvoj.

Iskustvo Knjižnice potvrđuje da suvremena knjižnica više nije samo mjesto posudbe građe, već otvoren i fleksibilan prostor učenja, susreta i sudjelovanja. Posebno je važna prilagodba programa različitim dobnim skupinama i uvođenje digitalnih alata koji nadopunjuju, a ne zamjenjuju tradicionalne knjižnične usluge.

U kontekstu ograničenih resursa, ključnu ulogu u razvoju Knjižnice imala je snažna povezanost s lokalnom zajednicom, suradnja s institucijama i udrugama te visoka razina profesionalne angažiranosti djelatnika. Takav pristup omogućio je Knjižnici da postupno gradi prepoznatljiv identitet i zadrži relevantnost u suvremenom društvenom i kulturnom okruženju.

Primjer Gradske knjižnice Grada Donjeg Miholjca pokazuje da uspješan razvoj knjižnice ne ovisi isključivo o veličini sredine ili broju zaposlenih, već o spremnosti na prilagodbu potrebama zajednice. Iskustva ove Knjižnice mogu poslužiti kao vrijedan

orijentir drugim manjim knjižnicama koje žele ojačati svoju ulogu i vidljivost u lokalnoj zajednici.

Literatura

Aparac-Jelušić, Tatjana i Sanjica Faletar Tanacković. 2020. *Knjižnična arhitektura: prostor, kultura, identitet*. Zagreb: Naklada Ljevak.

Državni zavod za statistiku. 2022. *Objavljeni konačni rezultati popisa 2021.* Pristupljeno: 13.12.2025. https://dzs.gov.hr/vijesti/objavljeni-konacni-rezultati-popisa-2021/1270?

Gradska knjižnica Grada Donjeg Miholjca. 2022. *Izvješće o radu za 2022. godinu*. Donji Miholjac: Gradska knjižnica. Pristupljeno: 30. 11. 2025. https://gkgdm.hr/doc/Izvjesce-o-radu-2022.pdf

Gradska knjižnica Grada Donjeg Miholjca. 2024. *Izvješće o radu za 2024. godinu*. Donji Miholjac: Gradska knjižnica. Pristupljeno: 30. 11. 2025. https://gkgdm.hr/wp-content/doc/2025/GKGDM_Izvjesce_o_radu_za_2024.pdf

Gradska knjižnica Grada Donjeg Miholjca. 2020. „Mala čitaonica" Pristupljeno: 7. 12. 2025. https://gkgdm.hr/category/mala-citaonica/

Gradska knjižnica Grada Donjeg Miholjca. 2020. „Povijest" Pristupljeno: 30. 11. 2025. https://gkgdm.hr/elementor-3084/

Hrvatsko knjižničarsko društvo. n.d. Pristupljeno 7. 12. 2025. https://www.hkdrustvo.hr/5918-2/

Hrvatsko knjižničarsko društvo. 2025. „Slikom i zvukom o dobitnicima ovogodišnjeg priznanja „Knjižnica godine"." Pristupljeno: 7. 12. 2025. https://www.hkdrustvo.hr/5977-2/

IFLA-in i UNESCO-ov Manifest za narodne knjižnice. 2022. Društvena izdanja HKD-a. Pristupljeno: 7. 12. 2025. https://izdanja.hkdrustvo.hr/drustvena/di/catalog/view/37/8/365

Indir, Ida. 2012. „IFLA-ine smjernice za narodne knjižnice." *Vjesnik bibliotekara Hrvatske* 55, no. 1: 124-132. https://hrcak.srce.hr/93699

Jović, Marija. 2018. *Uloga ravnatelja u promicanju kvalitete knjižničnih usluga*. Zagreb; Mostar: Synopsis.

Ministarstvo kulture i medija. 2023. *Otvorena obnovljena i suvremeno opremljena knjižnica u Donjem Miholjcu.* Pristupljeno: 12. 12. 2025. https://min-kulture.gov.hr/vijesti-8/otvorena-obnovljena-i-suvremeno-opremljena-knjiznica-u-donjem-miholjcu/23518?

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu. 2018. *Statistički podaci i pokazatelji uspješnosti narodnih knjižnica za 2018. godinu.* Pristupljeno: 30. 11. 2025. https://maticna.nsk.hr/wp-content/uploads/2019/07/Podaci_i_pokazatelji_narodne_knjiznice_28_06_2019_2018.xlsx.

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu. 2019. *Statistički podaci i pokazatelji uspješnosti narodnih knjižnica za 2019. godinu.* Pristupljeno: 30. 11. 2025. https://maticna.nsk.hr/wp-content/uploads/2020/05/Podaci_i_pokazatelji_narodne_knjiznice_26_05_2020__2019-1.xlsx.

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu. 2020. *Statistički podaci i pokazatelji uspješnosti narodnih knjižnica za 2020. godinu.* Pristupljeno: 30. 11. 2025. https://maticna.nsk.hr/wp-content/uploads/2022/01/Podaci_i_pokazatelji_narodne_knjiznice_06_07_2021__2020.xlsx.

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu. 2021. *Statistički podaci i pokazatelji uspješnosti narodnih knjižnica za 2021. godinu.* Pristupljeno: 30. 11. 2025. https://maticna.nsk.hr/wp-content/uploads/2022/06/Podaci_narodne_2021_21062022.xlsx.

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu. 2022. *Statistički podaci i pokazatelji uspješnosti narodnih knjižnica za 2022. godinu.* Pristupljeno: 30. 11. 2025. https://maticna.nsk.hr/wp-content/uploads/2023/05/Podaci_narodne_2022_15052023.xlsx.

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu. 2023. *Statistički podaci i pokazatelji uspješnosti narodnih knjižnica za 2023. godinu.* Pristupljeno: 30. 11. 2025. https://maticna.nsk.hr/wp-content/uploads/2023/05/Podaci_narodne_2022_15052023.xlsx.

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu. 2024. *Statistički podaci i pokazatelji uspješnosti narodnih knjižnica za 2024. godinu.* Pristupljeno: 30. 11. 2025. https://maticna.nsk.hr/wp-content/uploads/2024/05/Podaci_narodne_za_2024_2025.xlsx.

Razvojna matična služba GISKO. 2023. *Izvješće sa stručnog nadzora u Gradskoj knjižnici Grada Donjeg Miholjca*.

Standard za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj. 2021. Narodne novine 103, 1834. Pristupljeno: 1. 12. 2025.https://narodnenovine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2021_09_103_1834.html

Šmider, Marinela. 2025. „Od prašnjave do moderne: transformacija Gradske knjižnice grada Donjeg Miholjca.“ *Knjižničarstvo* 29, no. 1-2: 256-260. https://nova.knjiznicarstvo.com.hr/wp-content/uploads/2025/08/513_Smider.pdf